Factsheet DoeMee Onderzoek 2024

Energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing

Het DoeMee Onderzoek 2024 richt zich op de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing. Deze factsheet is opgesteld voor de gemeente Wijchen op basis van de ingevulde vragenlijst door de gemeente en omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). De dikgedrukte blauwe tekst geeft het antwoord op de enquête en eventuele toevoegingen/ wijzigingen vanuit de schriftelijke validatie weer. Er is gevraagd om aanvullende informatie aan te leveren over de opdrachtformulering, afgesproken doelstellingen, resultaten en energiebesparende maatregelen die zijn getroffen. Een documentenanalyse is indien er documenten zijn aangeleverd opgenomen aan het eind van de factsheet. De factsheet is gevalideerd door de omgevingsdienst Regio Nijmegen, de gemeente Wijchen heeft de factsheet niet gevalideerd.

Gemeente Wijchen

Algemene informatie

De rollen en taken van gemeenten, provincies en omgevingsdienst met betrekking tot het toezicht op de energiebesparings- en informatieplicht zijn op dit moment **helder**.

De opdracht op toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht aan de omgevingsdienst is **wel** in de begroting opgenomen, **onder het overkoepelende onderwerp 'omgevingsdiensten'**. Er is **een** opdracht geformuleerd voor de omgevingsdienst over de invulling van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht. **Deze is initieel uitgezet bij de ODRN. Per jaar is het een onderdeel onder 'Regionale Projecten Milieu' in de werkplannen van de ODRN.** De opdracht wordt in de praktijk **ook uitgevoerd. De ODRN rapporteert hier jaarlijks over. Indien er vragen zijn vanuit de gemeente, beantwoordt de ODRN deze tussentijds. Bij afwijkingen vraagt de ODRN meer middelen, of rapporteert dat het minder middelen nodig heeft en krijgt de gemeente de delta op het einde van het jaar terug.**

De opdracht voor toezicht en handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht is onderdeel van de werkplannen van de ODRN. Deze worden jaarlijks voorbereid en vastgesteld door middel van de vooraf afgesproken Planning en Control cyclus (P&C cyclus) gedurende het jaar. Het werkplan is mede opgebouwd door voortschrijdend inzicht, uitvragen aan de werknemers binnen de ODRN en uitvragen aan de we. Om te sturen op de taak van de omgevingsdienst m.b.t. toezicht en handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht **vindt periodiek overleg plaats over de voortgang**.

De gemeente geeft zelf **geen** invulling aan toezicht en handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht energiebesparing, naast de taken die bij de omgevingsdienst zijn belegd sinds 1 juli 2023.

Informatievoorziening

Er zijn **niet in de opdracht vastgelegde** afspraken gemaakt over de monitorings- en verantwoordingsinformatie met de omgevingsdienst m.b.t. de energiebesparingsplicht. **De gemeente ontvangt één keer per jaar een resultaat van werkzaamheden van de ODRN. Voorbeelden van deze resultaten zijn geüpload (Resultaat energietoezicht 2023 Wijchen, zie aanvullende documentenanalyse)**. Er zijn **ook** KPI's afgesproken met omgevingsdiensten over de monitorings- en verantwoordingsinformatie m.b.t. de energiebesparingsplicht, namelijk **dat de ODRN 60% van de energiebesparingsplichtige bedrijven/instellingen controleert.**

De gemeente ontvangt **een jaarlijkse eindrapportage en tussentijdse informele terugkoppeling** over de resultaten van de handhaving van de energiebesparingsplicht van de omgevingsdienst, **daarnaast worden vragen beantwoord wanneer noodzakelijk.** De rapportages die door de omgevingsdienst aan de gemeente worden verstrekt leveren **adequate informatie** over de uitvoering van toezicht en handhaving op de energiebesparings- en informatieplicht. De rapportages geven **op sommige punten adequate informatie** over de bereikte resultaten. **De gemeente zou bijvoorbeeld meer inzicht willen in de geschatte CO_2 reductie en vermindering gas- en elektriciteitsverbruik. Echter snapt de gemeente ook dat de ODRN dit niet kan leveren. Het is namelijk lastig om in te schatten hoeveel van een reductie daadwerkelijk is gerealiseerd door een bedrijf. Het kan bijvoorbeeld zijn dat een bedrijf andere processen en/of machines in gebruik heeft genomen. De bereikte resultaten zijn dus moeilijk in te schatten**.

Vanuit de gemeenteraad zijn er **wel eens** vragen gekomen over de uitvoering van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht door de omgevingsdienst. **Soms zijn er mondelinge vragen tijdens raadsinformatiedagen. De meeste vragen gaan over het aantal bedrijven dat bezocht is, het aantal bedrijven dat nog niet voldoet na een controle, etc. Deze kunnen altijd adequaat worden beantwoord door de jaarlijkse/tussentijdse rapportages van de ODRN.** Het is **onbekend** of er vanuit de gemeenteraad vragen/opmerkingen zijn geweest over de bereikte resultaten, zoals reductie CO_2 en vermindering verbruik van gas en elektriciteit.

Omgevingsdienst Regio Nijmegen en gemeente Wijchen

Algemene informatie

De rollen en taken van gemeenten, provincies en omgevingsdienst met betrekking tot het toezicht op de energiebesparings- en informatieplicht zijn op dit moment **helder**. De energiebesparingsplicht is **als apart taakveld onderdeel van het VTH-stelsel (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)**.

Resultaat

Er is **gedeeltelijk** zicht op het aantal bedrijven dat valt onder de energiebesparings- en informatieplicht. **Deze informatie wordt gedownload bij het e-loket van RVO.nl (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland). De gedownloade informatie wordt gecombineerd met informatie over bedrijven waarvan bekend is dat ze aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen. Deze informatie wordt door de omgevingsdienst zelf verzamelt en door een softwarebedrijf verwerkt tot lijsten met bedrijven die mogelijk energiesbesparingsplichtig zijn. Al die bedrijven worden nagelopen en het energiegebruik wordt opgevraagd.**

De informatie ontbreekt in sommige gevallen omdat **alleen de netbeheerders zicht hebben op het daadwerkelijke energiegebruik van alle energiebesparingsplichtige bedrijven. De netbeheerder mag deze informatie i.v.m. de privacywetgeving niet met de omgevingsdienst delen.** De omgevingsdienst heeft acties ondernomen om (volledig) inzicht te krijgen door **samen met de andere Gelderse omgevingsdiensten en provincie Gelderland een brief te sturen naar de Minister van Klimaat en Energie. Tijdens landelijke netwerkbijeenkomsten en vergaderingen is aandacht voor dit probleem gevraagd. Verder is de omgevingsdienst in gesprek gegaan met het bestuur van netbeheerder Liander om de mogelijkheden te bespreken.**

Er is **gedeeltelijk** zicht op het aantal bedrijven dat zich niet aan de informatieplicht energiebesparing houdt. **Deze informatie wordt gedownload bij het e-loket van RVO.nl. De gedownloade informatie wordt gecombineerd met informatie over bedrijven waarvan bekend is dat ze aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen. De informatie van RVO wordt door een softwarebedrijf voor de omgevingsdienst inzichtelijk gemaakt.**

De informatie ontbreekt in sommige gevallen omdat **er geen exact zicht is op hoeveel bedrijven een informatieplicht hebben, hierdoor is ook niet bekend welk percentage van de meldingen is ingediend.** De omgevingsdienst heeft acties ondernomen om (volledig) inzicht te krijgen door **de bedrijven waarvan de omgevingsdienst weet dat ze een informatieplicht hebben, aan te schrijven. En door uitgebreid onderzoek te doen naar de bedrijven die mogelijk een informatieplicht hebben.** Er wordt **per brief, e-mail, telefonisch en persoonlijk** contact gemaakt met bedrijven die niet voldoen aan de informatieplicht energiebesparing.

Organisatie van het toezicht

De omgevingsdienst handhaaft op de uitvoering van de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing door **specifieke energiecontroles uit te voeren aan de hand van de erkende maatregelenlijst**. Het aantal bedrijven dat per jaar wordt gecontroleerd **is afhankelijk van de doelstelling en het bijbehorende budget van de gemeente.** Naar schatting heeft de omgevingsdienst nog **5-10 jaar** nodig vanaf de start van de werkzaamheden om alle bedrijven en instellingen binnen de gemeente te controleren op de energiebesparings- en informatieplicht.

De omgevingsdienst stelt prioriteit in de te controleren bedrijven **op basis van een eigen risicoanalyse die specifiek gericht is op de energiebesparingsplicht en op basis van de rubricering die RVO toevoegt aan de informatieplicht rapportages**. **De bedrijven waar volgens de inschatting van de omgevingsdienst de meeste energiebesparing mogelijk is, worden als eerste ingepland.**

Kwantitatieve informatie

De omgevingsdienst heeft de kwantitatieve informatie uit onderstaande tabellen ingevuld voor de gemeente.

Onderstaande tabel bevat informatie over het aantal gecontroleerde bedrijven en de ureninzet op jaarbasis door de omgevingsdienst in de periode 2019 – 2023.

Jaar	Aantal bedrijven gecontroleerd	Ureninzet op jaarbasis
2019	**50**	**650**
2020	**32**	**416**
2021	**43**	**559**
2022	**34**	**442**
2023	**30**	**390**

Onderstaande tabel bevat informatie over het percentage bedrijven waar overtredingen zijn aangetroffen voor en na hercontrole tussen 2019 en 2023.

Jaar	% bedrijven met overtredingen bij eerste controle	% bedrijven met overtredingen bij hercontrole
2019	**78**	**-**
2020	**72**	**-**
2021	**63**	**-**
2022	**26**	**-**
2023	**50**	**-**

De omgevingsdienst heeft **geen informatie** aangeleverd over het aantal jaarlijks geconstateerde overtredingen tussen 2019 en 2023.

De omgevingsdienst heeft **geen informatie** aangeleverd over het aantal bedrijven dat een 'vooraankondiging last onder dwangsom' of overige repressieve handhaving heeft ontvangen tussen 2019 en 2023.

In het geval er repressieve handhaving heeft plaatsgevonden, zijn de volgende sancties opgelegd: **Er is een hersteltermijn opgelegd - Er is een dwangsom opgelegd - Er is een vooraankondiging lasten onder dwangsom verstuurd**.

De omgevingsdienst heeft **geen zicht op het energiebesparingspotentieel bij bedrijven en instellingen**.

In de periode 2019 tot en met 2023 zijn de volgende energiebesparende maatregelen door bedrijven en instellingen getroffen: **Het kost erg veel tijd om hier een goed en volledig antwoord op te geven. We zouden dan bij alle energiecontroles na moeten lopen of ze tijdens de controle nog energiebesparende maatregelen moesten nemen en om welke maatregelen het gaat. Vervolgens zouden we een verdeling moeten maken tussen de maatregelen die op een natuurlijk moment toepasbaar zijn (niet bekend wanneer) en de maatregelen die op een zelfstandig moment toepasbaar zijn (aangeschreven en een hersteltermijn afgesproken). Daarna zouden we bij de maatregelen op een zelfstandig moment moeten analyseren welke er op dit moment volledig zijn toegepast, en welke er nog open staan. Het is ook niet mogelijk om hiervan een rapportage uit te draaien vanuit Digitale Checklisten (waar we de controleverslagen in maken). Dat heeft er mee te maken dat de**

maatregelnummers door de jaren heen zijn veranderd en dat we van 19 erkende maatregelenlijsten naar 2 erkende maatregelenlijsten zijn gegaan. De verschillende maatregelen in de oude lijsten hebben ten opzichte van elkaar ook verschillende nummers, waardoor een vergelijk lastig is. We willen ons zoveel mogelijk focussen op het uitvoeren van energietoezicht en hebben de capaciteit helaas niet om deze onderzoeksvraag op te pakken.

Aanvullende documentenanalyse

Categorie	Aanwezig?	Gemeente
Toelichting		
Begroting	x	
Opdracht		
Beleidstukken	x	
Werkprogramma	x	
Voortgangsrapportage	√	Jaarstukken ODRN 2020-2022; Resultaat energietoezicht 2022; 2023
Aanvullend	x	

Voortgangsrapportages

Jaarstukken ODRN 2020-2022

De opdrachtgevers voor het verlenen van omgevingsvergunningen voor bouwen en milieu van de ODRN zijn de gemeenten Nijmegen, Beuningen, Berg en Dal, Heumen, en de provincies Gelderland en Overijssel. De gemeenten Druten en Wijchen hebben uitsluitend de milieutaak en sloopmeldingen uitbesteed. Gemeente Berg en Dal is deelnemer van de cofinanciering voor het uitvoeren van energiecontroles bij bedrijven/instellingen.
Taken die de ODRN onder andere uitvoert als het gaat om de energiebesparings- en informatieplicht zijn het uitvoeren van EML (erkende maatregelen lijsten) controles en hercontroles, toezicht op geactualiseerde energievoorschriften type C bedrijven, het opvragen van het energiegebruik van aantal potentieel energiebesparingsplichtige bedrijven om zo inzicht te krijgen in welke bedrijven onder de energiebesparingsplicht vallen, en energiebesparend advies geven volgens de CO2 prestatieladder.

Er zijn afspraken gemaakt tussen de zeven autonome Gelderse omgevingsdiensten over ‘stelseltaken’. De ODRN adviseert de zes andere Gelderse omgevingsdiensten voor het aanvragen om omgevingsvergunningen van complexe gemeentelijke bedrijven in de hele provincie Gelderland.

Resultaat energietoezicht 2022-2023

De resultaten van het energietoezicht in 2022 en 2023 voor de gemeente Wijchen is met ons gedeeld. Op basis van de subsidieregeling van provincie Gelderland moet 50% van de energiebesparingsplichtige bedrijven/instellingen gecontroleerd worden tussen 2018 en 2024. Daaraan is voldaan. Bij de uitgevoerde EML controles in 2018-2022 is vastgesteld dat ongeveer 63% van de bedrijven/instellingen de verplichte energiebesparende maatregelen niet geheel heeft uitgevoerd. In 2023 is vastgesteld dat 9 van de 34 gecontroleerde bedrijven/instellingen (26%) de verplichte energiebesparende maatregelen niet of geheel hadden uitgevoerd. Hierbij is een herstelttermijn afgesproken en wordt een hercontrole uitgevoerd. Dit veel lagere percentage

overtredingen is waarschijnlijk te verklaren omdat in 2022 de deelnemers van project Duurzaam Bijsterhuizen zijn gecontroleerd. Deze deelnemers hebben in de afgelopen jaren ingezet op energiebesparing, zonder dat de ODRN daar een energiecontrole had uitgevoerd. In de meeste gevallen waren alle energiebesparende maatregelen toegepast.

Er is vanuit het rijk extra subsidie (o.a. SPUK extra toezicht en handhaving energiebesparingsplicht en subsidieregeling Versterkte uitvoering energiebesparing- en informatieplicht VUE3) beschikbaar gesteld aan de ODRN om het energietoezicht en handhaving versterkt uit te voeren. De werkzaamheden die de ODRN uitvoert op basis van deze subsidies in 2023 zijn bijvoorbeeld gevelcontroles, hercontroles.